

Manglende kommunal rådgivning om invaliditetsydelse bevirke suspension af forældelse af erstatningskrav mod kommunen.

A, der var født i februar 1977, havde siden fødslen lidt af medfødt knogleskørhed. A var fra fødselen til august 1997 bosat i kommune K, der under adskillige møder

<956>

vejlede A om hans muligheder for forsørgelse efter hans fyldte 18 år, dog uden på noget tidspunkt at vejlede A om muligheden for at modtage invaliditetsydelse. I forbindelse med sin uddannelse flyttede A til ny kommune, der i september 1997 vejlede A om muligheden for invaliditetsydelse, som A herefter oppebar fra 1. december 1997. A anlagde den 2. august 2002 sag mod K med påstand om erstatning for manglende invaliditetsydelse for perioden, fra A fyldte 18 år til den 30. november 1997, og fik medhold heri ved byretten. K gjorde for landsretten alene gældende, at kravet bortset fra en mindre del dækkende den sidste del af perioden var forældet. Anført, at A ikke, før han i begyndelse af september 1997 modtog den nævnte vejledning af den ny kommune, havde anledning til at undersøge, om han skulle være berettiget til andre løbende sociale ydelser end den, han hidtil havde modtaget fra K. A måtte tværtimod på baggrund af den indgående rådgivning, han havde modtaget af K's forvaltning, med føje have kunnet gå ud fra, at dette ikke var tilfældet. Herefter fandtes A som følge af utilregnelig uvidenhed om sit krav indtil september 1997 at have været ude af stand til at gøre dette gældende, jf. forældelseslovens § 3, hvorfor ingen del af A's krav kunne anses for forældet.[1]

Ø.L.D. 10. december 2003 i anke 6. afd. nr. B-745-03

(Plessing, Søren Axelsen, Anders Sejer Pedersen (kst.)).

Trundholm Kommune (adv. Henrik Krebs, Holbæk) mod

A (adv. Søren Kjær Jensen, Kbh., besk.).

Nykøbing Sjællands Rets dom 27. februar 2003.

Denne dom er afsagt uden fuldstændig sagsfremstilling i medfør af retsplejelovens § 366 a, stk. 2.

Sagen drejer sig om, hvorvidt sagsøgeren, A, er berettiget til erstatning som følge af sagsøgtes manglende vejledning af sagsøger om dennes muligheder for at opnå invaliditetsydelse i perioden fra 1995 til 1997.

Parternes påstande:

Sagsøgeren har nedlagt påstand om, at sagsøgte tilpligtes at betale 56.934,00 med tillæg af sædvanlig procesrente fra sagens anlæg, til betaling sker.

Sagsøgte har påstået frifindelse, subsidiært frifindelse mod betaling af et af retten fastsat mindre beløb,

Bevisførelse:

Der har under sagen været afgivet forklaringer af A samt Hans Helth og Bodil Madsen, begge Trundholm Kommune.[2]

A har under sagen bl.a. forklaret, at han boede i Trundholm Kommune indtil august 1997, hvor han flyttede til Århus Kommune. Han har fra fødslen lidt af knogleskørhed, og kan kun færdes alene ved hjælp af kørestol. Hans forældre har i mange år været i kontakt med Trundholm Kommune vedrørende forskellige sociale foranstaltninger. Han havde to sagsbehandlere i Trundholm Kommune, Lene Gjerlufsen og Karin Larsen. Det var hans indtryk, at Lene Gjerlufsen kun beskæftigede sig med merudgifter, mens Karin Larsen forestod spørgsmål om forsørgelse. Forud for han fyldte 18 år den 7. februar 1995, havde han en samtale med Karin Larsen, hvor hans fremtidsudsigter blev drøftet.

De 3 muligheder, der blev skitseret for ham, var enten at få SU, revalidering eller førtidspension. Han ville gerne på universitetet, og det endte med, at de fandt ud af, at han skulle have revalidering. Trundholm Kommune omtalte aldrig spørgsmålet om invaliditetsydelse for ham. Med henblik på at opnå adgangsgivende point til en kvote 2-ansøgning til Aarhus Universitet blev han af Trundholm Kommune bevilget et højskoleophold i 1996. I den forbindelse havde han en medhjælper/ledsagerordning. På højskolen mødte han andre ligesindede, men de talte ikke om revalidering. Efter endt højskoleophold fik han - igen med hjælpeordning - endvidere bevilget et sprogskoleophold på 8 uger i USA. Herefter flyttede han til Århus for at påbegynde statskundskabsstudiet. Da han ikke kunne klare sig uden hjælp, kontaktede han straks Århus Kommune, der med det samme konstaterede, at han hverken fik invaliditetsydelse eller bistandstillæg. Han kan huske, at socialrådgiveren undrede sig over, at han ikke modtog invaliditetsydelse. De drøftede imidlertid ikke, hvorvidt han skulle forsøge at få invaliditetsydelse med tilbagevirkende kraft. På daværende tidspunkt vidste han ikke, at der var noget, der hed invaliditetsydelse, men Århus Kommune hjalp ham med at lave en ansøgning, og fra december 1997 blev han bevilget invaliditetsydelse. Det betød, at han modtog 1.700-1.800 kr. skattefrit ekstra om måneden. Han tænkte på daværende tidspunkt ikke på, at det var mærkeligt, at han ikke havde fået invaliditetsydelse, allerede fra han fyldte 18 år fra Trundholm Kommune. Han tænkte blot, at der sikkert er forskel på kommuner. Desuden brugte han utrolig meget energi på at lære at klare sig selv, efter han var flyttet hjemmefra, og på at følge med på studiet, ligesom han også brugte energi på en klagesag vedrørende Århus Kommune i forbindelse med bistandstillæg, hvilket han blev tildelt i foråret 1999. Det var først i 2002 - efter han havde haft faget forvaltningsret på sit studium - at han blev opmærksom

<957>

på, at han havde været berettiget til invaliditetsydelse, allerede fra han fyldte 18 år, samt at Trundholm Kommune burde have oplyst ham herom. Den 11. september 2001 skrev han således til Trundholm Kommune og anmodede om en afgørelse vedrørende den manglende invaliditetsydelse, fra perioden fra han fyldte 18 år, og til han fik invaliditetsydelse i 1997. Den 19. september 2001 svarede Trundholm Kommune ham, at de ikke anså sig for forpligtet til at udbetale invaliditetsydelse for den omhandlede periode, men de traf ikke en egentlig afgørelse. Den 27. september 2001 sendte han via Århus Retsrådgiver endnu et brev til Trundholm Kommune, som dog fastholdt det i det tidligere brev anførte.

Det er hans helt klare opfattelse, at hans sygdomsforløb gør ham berettiget til invaliditetsydelse allerede fra hans fyldte 18 år. Han har således gennemgået 2 store operationer i 1992, ligesom han i foråret 1997 blev opereret i venstre skinneben. Det var en forebyggende operation med henblik på at mindske yderligere frakturer i benet. I 1998 fik han foretaget en tilsvarende operation af højre skinneben. Han gør selv en meget stor daglig indsats for at holde sig i fysisk form, hvilket er strengt nødvendigt med en sygdom som hans. Fra han var fyldt 18 år i 1995 og til hans operation i 1997, gennemgik han ingen operationer, men gik jævnligt til kontrol. I dag er han i færd med at afslutte sine studier. Han har dog erkendt over for sig selv, at det vil blive meget svært for ham at klare en almindelig 37-timers arbejdsuge som følge af hans sygdom. Formålet med, at han fik tildelt revalidering i 1994, var, at han skulle få en uddannelse med henblik på at forsørge sig selv. Hans ambitioner og planer var, at han kunne blive selvforsørgende.

Hans Helth, afdelingsleder i Trundholm Kommune, har behørigt formået bl.a. forklaret, at det er korrekt, at han har underskrevet brevene til A af 19. september og 12. oktober 2001, men han var ikke egentlig sagsbehandler på sagerne og kunne derfor ikke bidrage med yderligere.

Bodil Madsen, Trundholm Kommune, forklarede behørigt formået bl.a., at da hun modtog den første henvendelse fra A den 11. september

2001 om invaliditetsydelse vedrørende 1995 til 1997, henvendte hun sig til en jurist i amtet og spurgte, hvordan hun skulle formulere sig for så vidt angår afsnittet om forældelse. Det var vidnet, der skrev brevet til A af 19. september 2001. Hun har været fuldmægtig inden for revalideringsområdet siden 1998. Hun havde ikke tidligere behandlet A's sag. Hun kendte til invaliditetsydelse, men opfattede ikke hans brev som en ansøgning herom, da kommunen efter hendes opfattelse ikke har en selvstændig forpligtelse til at rejse spørgsmålet om invaliditetsydelse, ligesom det ikke fremgik af hans tidligere journaler, at der var rejst spørgsmål om invaliditetsydelse. Det fremgik klart af hans journaler, at meningen var, at han skulle blive selvforsørgende, hvorfor det var revalidering, der var relevant. Hun fandt det derfor ikke relevant at træffe en egentlig afgørelse, idet A ikke længere boede i kommunen, og fordi der ikke var en tidligere sag herom. Hun kan ikke huske, at der er nogen, der tidligere har søgt om noget med tilbagevirkende kraft. Det er korrekt, at man godt kan få tillagt invaliditetsydelse, selvom man er på revalidering. Kommunens andet brev af 12. oktober 2001 har hun ikke skrevet under på, men hun var inde i sagsbehandlingen. I den forbindelse hæftede de sig ved, at A selv kunne have rejst spørgsmålet om invaliditetsydelse tilbage i 1994, hvilket han ikke havde gjort, derfor kunne han ikke få det senere. Efter vidnets opfattelse havde kommunen ikke noget selvstændigt juridisk ansvar for ydelser, som de pågældende ansøgere ikke selv havde søgt. Dette havde A ikke gjort, og derfor kunne han ikke søge nu.

Parternes anbringender:

Parterne har fremlagt påstands dokumenter med følgende anbringender:

Sagsøgeren gør gældende:

at sagsøgte har tilsidesat sin almindelige vejlednings- og rådgivningsforpligtelse, herunder principperne i forvaltningslovens § 7, ved ikke at gøre sagsøger opmærksom på, at denne kunne opnå invaliditetsydelse efter lov om social pension § 18 fra sit fyldte 18. år, hvorved sagsøger har lidt et tab svarende til påstandsbeløbet,

at sagsøger har været i utilregnelig uvidenhed om dette krav, indtil han i september måned 1997, efter han var fraflyttet sagsøgte kommune og påbegyndt studium i Århus, blev gjort opmærksom på denne mulighed og herefter fik tilkendt invaliditetsydelsen.

Det gøres således gældende,

at kravet ikke er forældet, idet sagsøger først fra september måned 1997 har fået kendskab til kravet.

Sagsøgte gør gældende:

at sagsøgers krav er forældet,

subsidiært

at sagsøger i den pågældende periode ikke var berettiget til at modtage invaliditetsydelse.

Retten bemærkninger:

Det lægges som ubestridt til grund, at A ikke modtog invaliditetsydelse i medfør af den dagældende lov om social pensions § 18 fra han fyldte 18 år den 7. februar 1995 til den 1. september 1997, hvor han boede i Trundholm Kommune, men at Århus Kommune den 27. november 1997 fandt ham berettiget til invaliditetsydelse, som blev tilkendt pr. 1. december 1997.

Retten lægger endvidere til grund, at A fra fødslen har lidt af knogleskørhed, at der blev afholdt møder mellem Trundholm Kommune og A, forud for at han

<958>

fyldte 18 år, at kommunen i den forbindelse medio august 1994 indhentede en lægeerklæring vedrørende A, at der blev fastlagt en uddannelsesplan for A, at han af kommunen blev bevilliget et højskoleophold med henblik på at opnå adgangsgivende point til kvote 2-ansøgning til universitetet, og at han herefter modtog revalidering.

Efter bevisførelsen lægges endelig til grund, at muligheden for invaliditetsydelse ikke i den forbindelse af kommunen blev inddraget i sagen eller undersøgt under dennes sagsbehandling, idet kommunen efter det oplyste havde lagt sig fast på revalidering.

Herefter, og henset til at A ikke på daværende tidspunkt må antages at have været bekendt med, at han formentlig opfyldte betingelserne for tilkendelse af invaliditetsydelse, finder retten, at Trundholm kommune burde have vejledt om og undersøgt mulighederne for tilkendelse af invaliditetsydelse, jf. princippet i forvaltningslovens § 7.

Retten finder på den baggrund, at A bør stilles, som om korrekt vejledning var givet.

Under henvisning til oplysningerne i lægeerklæringerne af 9. august 1994, hvorefter der ikke kunne forventes nogen progression i A's lidelse, samt til at lidelsen efter sagens oplysninger var uforandret i perioden fra 1995 til 1997, sammenholdt med at Århus Kommune den 27. november 1997 fandt A berettiget til at modtage invaliditetsydelse, finder retten det godtgjort, at A var berettiget til at modtage invaliditetsydelse fra den 7. februar 1995, hvor han fyldte 18 år, jf. den dagældende lov om social pensions § 18, hvorfor sagsøgerens erstatningspåstand tages til følge.

Kravet er som udgangspunkt omfattet af en 5-årig forældelsesfrist, jf. forældelsesloven af 1908, § 1, stk. 1, nr. 2.

Retten lægger imidlertid til grund, at A først i september 1997 blev bekendt med muligheden for at opnå invaliditetsydelse, som følge af at Århus kommune vejledte ham herom og i forlængelse heraf tilkendte ham invaliditetsydelse.

A findes herefter at have været i utilregnelig uvidenhed om, at han på grund af sin helbredsmæssige situation opfyldte betingelserne for invaliditetsydelse indtil september 1997, hvor han første gang var i kontakt med Århus Kommune, hvorfor det fremsatte krav ikke findes at være forældet, jf. forældelseslovens § 3.

Det bemærkes, at retten herved har fundet, at der er tale om uvidenhed vedrørende faktiske - og ikke retlige - forhold.

Østre Landsrets dom.

Nykøbing Sjælland Rets dom af 27. februar 2003 - - - er anket af Trundholm Kommune med påstand om frifindelse mod betaling af 5.589 kr.

Indstævnte, A, har påstået stadfæstelse.

Sagen, der blev anlagt ved Nykøbing Sjælland Ret den 2. august 2002, drejer sig for landsretten alene om, hvorvidt indstævntes krav mod appellanten i anledning af manglende udbetaling af invaliditetsydelse i medfør af den dagældende lov om social pensions § 18 i perioden fra 7. februar 1995 til 2. august 1997 er bortfaldet som følge af forældelse.

Det fremgår af sagen blandt andet, at indstævnte A, der er født den 7. februar 1977, siden fødslen har lidt af medfødt knogleskørhed (osteogenesis imperfecta). Han er kørestolsbundet og har en legemshøjde på 121 cm. Han har gennemgået talrige operationer.

Fra sin fødsel til august 1997, hvor han påbegyndte universitetsstudier i Århus, har han haft bopæl i Trundholm Kommune.

I 1994 påbegyndte Trundholm Kommunes social- og sundhedsforvaltning overvejelser af konsekvenserne af, at A i februar 1995 ville blive 18 år. Af Trundholm Kommunes journal vedrørende A fremgår af et referat fra et behandlingsmøde den 22. september 1994 blandt andet:

» . . .

Vedr. Revalidering.

A har på nuværende tidspunkt ingen faste uddannelsesønsker.

Der skal tales revalidering ved næste møde.

. . .«

Af denne journal fremgår det endvidere vedrørende den 25. januar 1995 følgende:

»...

Møde i forvaltningen m. A m.h.p. erhvervsplan/forsørgelse efter det fyldte 18. år.

Sagen er forinden vurderet med lægekonsulenten, som klart tilkendegiver at længerevarende studie er A's eneste mulighed for senere at blive selvforsørgende.

I bekendtgørelse nr. 517 af 2/7 1990 skrives i § 5:

For personer med et svært handicap kan støtteperioden udgøre mere end 5 år hvis de personlige forudsætninger, interesser og evner i udpræget grad taler for en længerevarende videregående uddannelse.

A har på trods af de store krav til hans fysiske vedligeholdelsestræning klaret folkeskolen godt. Går nu i 2. g på matematisk linie med matematik og samfundsfag på højt niveau. Havde sidst et gennemsnit på over 9 i karakter. Har store interesser indenfor samfundsforhold, jura, sociale forhold m.v. og har en realistisk holdning til sine egne fremtidsmuligheder.

Reva-skema udfyldes. A har flere ønsker til udd. indenfor områder hvor han også bagefter kan klare kravene i job.

I alt vurderes A til at være meget realistisk i sine ønsker, og desuden klart egnet og motiveret for udd. Der lægges derfor erhvervsplan m.h.p. start 7/2 1995 hvor A

<959>

bliver 18 år, idet vi er vidende om at såfremt A ikke kommer ind på en af de kortere uddannelser, kan resultatet blive at udd. perioden kommer til at strække sig over mere end 5 år

...«

Det fremgår af de fremlagte journaloptegnelser, at A herefter fik revalideringsydelse og herudover løbende har fået rådgivning og støtte fra Trundholm Kommune frem til august 1997, hvor han flyttede til Århus.

Der er i landsretten afgivet forklaringer af A og Hans Helth, der begge i det væsentlige har forklaret som for byretten.

Appellanten har for landsretten alene gjort gældende, at det af appellandstævnte rejste krav er forældet, bortset fra et beløb på 5.589 kr., som vedrører invaliditetsydelse fra 1. september 1997 til 30. november 1997, som anerkendes. Den beløbsmæssige opgørelse af kravet anerkendes.

Parterne har i det væsentlige gentaget deres procedure for byretten vedrørende spørgsmålet om forældelse.

Landsrettens bemærkninger:

Det er af Trundholm Kommune ikke bestridt, at kommunen havde en rådgivningsforpligtelse, som den i det konkrete tilfælde ikke har opfyldt, samt at A, da han fyldte 18 år, opfyldte betingelserne for at modtage invaliditetsydelse.

Landsretten har lagt til grund, at A under adskillige møder i Trundholm Kommunes socialforvaltning er blevet vejledt om sine muligheder for forsørgelse efter sit fyldte 18. år, herunder på et møde den 25. januar 1995, hvor der blev lagt en erhvervsplan for ham. Det lægges endvidere til grund, at han ikke på noget tidspunkt af Trundholm Kommune er blevet vejledt om muligheden for at modtage invaliditetsydelse.

Efter bevisførelsen må det lægges til grund, at A først i begyndelsen af september 1997 i kraft af den vejledning, han fik af socialforvaltningen i Århus Kommune, blev bekendt med, at hans helbredsmæssige forhold sandsynligvis medførte, at han var berettiget til invaliditetsydelse.

Landsretten finder på denne baggrund, at A ikke, før han i begyndelsen af september 1997 modtog den nævnte vejledning af Århus Kommune, havde anledning til at undersøge, om han skulle være berettiget til andre løbende sociale ydelser end den, han hidtil havde modtaget fra Trundholm Kommune. Han måtte tværtimod på baggrund af den indgående rådgivning, han havde modtaget af kommunens forvaltning, med føje have kunnet gå ud fra, at dette ikke var tilfældet. Herefter

findes A som følge af utilregnelig uvidenhed om sit krav indtil september 1997 at have været ude af stand til at gøre dette gældende, jf. forældelseslovens § 3, hvorfor ingen del af hans krav kan anses for forældet. Med disse bemærkninger stadfæster landsretten byrettens dom.

---

1. U 1989.45 H. U 1993.604 Ø. U 1997.1633 H. U 2000.1953 H. U 2003.390 H. Peter Blok i festskrift til Jørgen Nørgaard (2003) s. 609 ff. Bo von Eyben i Forældelse I (2003) s. 482 ff og 502 ff. samme: Lægebog i Obligationsret III (1999) s. 140 f. Bordram og Kristoffersen i U 2001 B.82 samt Einersen: Forældelsesloven af 1908 (1999) s. 265 ff.
2. Forklaringerne er indføjede i dommen.